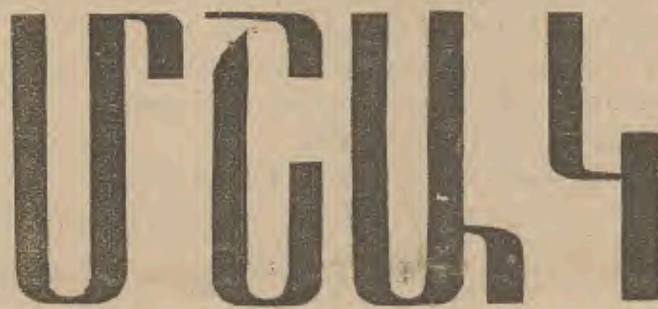

ՏԱՍՆ ԵՒ ՎԵՏԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան զինը 10 բուբլ, կէս տարւանը 6 բուբլ:
Աւանձին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:
Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնները համար վճարում են
խաւքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրութեան կողմէն. — ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Բաղդադ. Նամակ Խզրէից. Ներքին լուրեր. — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մակեդոնիայի հարցը. Արտաքին լուրեր. — ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ. — ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Նշանածո:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

Ամեն անգամ, երբ տարին սկսում է մօտենալ իր վախճանին, այլ և այլ տեղերից թէ թիֆլիսից և թէ դաւառներէն, մեզ սկսում են դիմել բերանացի և գրաւոր կերպով, հարցմունք առաջարկելով մեզ արդեօք առաջիկայ տարւանից «Մշակը» դառնալու է ամենօրեայ թէ ոչ:

Այդ հարցմունքներին մենք շատ անգամ պատասխանել ենք, ասելով թէ «Մշակը» ամենօրեայ դառնալը կախած է բաժանորդի ներքին քանակութիւնից:

Այժմ մենք կուզենայինք հայոց հասարակութեան և մեր բաժանորդների ուշադրութիւնը դարձնել հետեւեալ հանգամանքի վրա: Թէև տարուց տարի «Մշակի» բաժանորդների թիւը փոքր առ փոքր աւելանում է, բայց մինչև այժմ ոչ մի տարի դեռ ևս այնքան չէ աւելացել, որ միմիայն բաժանորդների քանակութեան վրա յոյս դնելով, ձեռնամուկ լինէինք ամենօրեայ դարձնելու մեր լրագիրը: Կամ բաժանորդների թիւը պէտք է հասնէր 1,500 իջարող բաժանորդների, կամ պէտք է մի պատրաստի որոշ դուռն ունենայինք, որպէս զի ընդհանրապէս «Մշակը» նորից ամենօրեայ դարձնելու:

Բայց այդ բաւական չէ: Հայերը մի կողմից ցանկութիւն են յայտնում, որ մեր լրագիրը ամենօրեայ դառնայ, իսկ միւս

կողմից չեն ուզում ի նկատի առնել, որ ոչ թէ միայն «Մշակի» բաժանորդների թիւը այնքան չէ աւելանում, որ կարողանայինք ամեն օր հրատարակել մեր թերթը, բայց «Մշակին» նոյն իսկ զբաղած բաժանորդների մի յայտնի տեղուր տարուց տարի պարտ է մնում խմբագրութեանը և չէ վճարում ապագիկները:

Համ ուզում են որ լրագիրը ամենօրեայ դառնայ, համ էլ շարաթը երեք անգամ հրատարակվող լրագրի չնչին բաժանորդագինն էլ դժուարութեամբ են վճարում:

Գուցէ մեր ընթերցողները կը պարմանային, եթէ մենք նրանց ասէինք թէ ի՞նչ դուռնարի է հասնում այն դուռնարը, որը «Մշակի» գոյութեան 16 տարւայ ընթացքում պարտ են մնացել մեզ մեր բաժանորդները: Մենք այսքան կարող ենք ասել, որ այդ դուռնարը այն աստիճան մեծ է, որ եթէ հնար լինէր «Մշակի» գոյութեան 16 տարւայ ընթացքում մեր բաժանորդների վրա մնացած այդ ապագիկները այսօր միանգամից մեզ վերադարձնել, — մենք այսօրվանից ամեն վստահութեամբ կարող էինք ձեռնամուկ լինել «Մշակի» ամենօրեայ հրատարակման:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԲԱԳՈՒՄՑ

Հոկտեմբերի 2-ին
Վաղուց է որ այստեղի հայ-բողոքականների մասին ոչինչ տեղեկութիւն չէ հաղորդվում:

Կարելի է առանց տատանվելու ասել, որ այստեղի հայ-բողոքական համայնքը յետադիմում է արաք թափելով: Մենք չուզենք այնպիսի թարգմանիչ որը աստուածաբանութեան հետ ծանօթ լինէր, կամ թէ դոնէ բնածին ընդունակութիւն ունեւորող է որ այստեղի հայ-բողոքականները իրենց անհատականութեամբ իրենց վարվալէն: Նա հասկացաւ, որ վերջինիս հետ հեշտ է ամեն տեսակ դժուր ունենալ... իսկ այդ նրա սրտի ուղածն էր:

— Եւ դարձաւ իր իրաւունքը չլինել, եթէ այդ բանը գլուխ չը բերում, ասեց խորհրդաւոր Մարտինի խորամանկ խորհրդակցը, ասեց և վճեց...

Ժամադրած երկու օրը անցաւ Սուրբաշենից: Ներքին տանը պատրաստութիւն էին տեսնում խորհրդաւոր Մարտինի ընդունելու վերջնական պատասխանը տալու համար: Առաւօտ էր, արդէն հաւաքվել էին նրանց տղաականները և կրկին սկսել էին իրանց խորհրդակցութիւնը: Վարդուհան Նա լուռ էր և անհամբեր սպասում էր իր հօրեղբոր պատասխան: Բայց նա էլ ուշացաւ, չը կար: Արդէն մօտենում էր խորհրդաւոր Մարտինի զայտեսան ժամը: Պէտք էր մի վրձնական քաղ անել: Բայց ահա դրան զանգը քաշեցին. — լսվում է մի տղամարդի կոպտ ձայն: Ահա նա բարձրանում է սանդուղքներով: Վարդուհան սրտաբար զուրկ եկաւ պատշաճութեամբ: Վաղելով նուազած ընկաւ իր հօրեղբոր գիրկը...

Վարդուհան հօրեղբոր անակնկալ զայտեսան մեծ չլիով առաջացրեց նորա ծնողների և աղ-գականների մէջ: Նրանց մտքին անդամ չէր անցել իմաց տալ նրան նրա վարդիկի ամուսնութեան մասին: Նրանք գիտէին նրա կատաղի ընտելութիւնը և նրա խոփոռ գէղերը արդէն գուշակում էին, թէ ի՞նչ պիտի բերի նա նրանց գլուխը սուսնայ նրա կամքի և համաձայնութեան բան բռնելու համար: Յիրաւի, երբ նա լսեց վարդուհան զանգանները և նրա ծնողների ու աղջականների բացատրութիւնները, մի

նար քարոզչի պաշտօնի համար: Տեղից վերկենում էր մեր մէջ քարոզչի է, բաւական է որ բառեր արտասանելու ընդունակ լինի:

Եւ ի՞նչ է լինում այդպիսի ողորմելի քարոզչների արդիւնքը: Այն է լինում, որ երկասարդները զգլելով անմիտ ու կեղծ քարոզչների փախչում և հեռանում են, իսկ հասակաւորների վրա այդ քարոզները ոչ լաւ և ոչ վատ տպաւորութիւն են անում, որովհետեւ սրանք սովորած են անդադար լսել, և ոչինչ չը հասկանալ: Մեր մէջ սաստիկ տարածված է այն նախապաշարմունքը, թէ քարոզները չէ հարկաւոր քննել, թէ մարդու խելքը միշտ «Աստուծոյ խօսքն» հակառակ է: և այդ նախապաշարմունքը սաստիկ դուր է գալիս մեր քարոզիչներին... Պատճառը պարզ չէ...

Վերջ ինչեղի, որ մեր երկասարդները զգուշով հեռանում են... Բայց ցաւալին այն է, որ սրանք չեն էլ մօտենում ուրիշ համայնքներին և իւրաքանչիւրը կղղիւնալով նեղ, անձնական կեանքի մէջ, չուսնալով հասարակական կեանք, անդործադրելի է թողնում իր ոյժերը: Բացառութիւնը չնչին է:

Այդ բոլորը միթէ չէ տեսնում մեր հոգաբարձութիւնը, միթէ նա կոյր է... Այո, կոյր է, որովհետեւ չէ կարողանում ըմբռնել իրենի դրութիւնը, և կարծում է թէ մեր երկասարդների բարոյական փչանալու պատճառը ուսումն է, հայոց գերակշռութիւնն է: Իմ ասածը պարզ կը լինի, եթէ ի նկատի առնվի, որ բողոքական համայնքը երբեք չէ ունեցել փոքր ի շատէ ուսեալ, մարդասէր, կամ թէ դէ՞ թէ մտածելու ընդունակ հոգաբարձութիւն, այլ միշտ մեր հոգաբարձութիւնը լինում են ամենաանպիտանը և ամենաանբարձրները, որովհետեւ մեր ժողովուրդը ուսումը և խելքը վախճում է, որպէս ձուկը պարզ օդից:

Մեր համայնքի յետադիմութեան գլխաւոր պատճառները մէկն էլ այն է, որ մենք երբեք չենք ունենում կանոնաւոր ընդհանուր ժողովներ: Երբեմն հոգաբարձութիւնը հրաւիրում է ժողո-

վորդին խորհրդի: Շատերը նախապէս համոզված լինելով, որ իրաւունք չեն ունենալու ազատորէն կարծիք յայտնելու, չեն ներկայանում խորհրդին: Միւսները ներկայանում են, բայց վնայ այդ ներկայանալուն: Սրանք լուռ ու մուշ շատում են ու գլուխը քաշ գցած երբեմն ինչ որ մտածում են քթի տակին: Պէտք է ներկայ լինել այդ ժողովներին հասկանալու համար, թէ եղուխտութիւնը ինչ մեծ քայլեր է արել մեր մէջ... Ամենքն էլ կեղծում են, ամենքն էլ իրանց համոզմունքը թաղցնում են...

Երկու խօսք էլ մեր ուսումնարանի մասին: Երկու տարի էր ահա, որ մեր ուսումնարանը փոքր ի շատէ կանոնաւոր ընթացք էր սկսել ստանալ: Բայց այս տարի հոգաբարձութիւնը, առանց որ և է հիմնաւոր պատճառ ունենալու, կամենում է հաղիւ ոտքի կանգնած ուսումնարանը կրկին զցկ նախկին ասիական դրութեան մէջ և ահա թէ ինչպէս: Մեր ուսումնարանում ուսուցող լեզուի, թուարանութեան և մի քանի ուրիշ գասեր աւանդում էր մի երկասարդ-ուսուցչի: Վերջին ժամանակներս մի հասարակական զեղծումի դէմ այդ ուսուցիչը բողոք է դարձեցնում: Թէ ինչ զեղծում է այդ, — այդ մասին ուրիշ անգամ, միայն առայժմ պիտի դիտենայ, որ խնդիրն էլի «երեցիկութեան» է, և որ այդ բողոքը դուր չէ գալիս հոգաբարձութեանը: Եւ ահա մեր հոգաբարձութիւնը չը կարողանալով ըմբռնել, թէ ուրիշ բան է երեցիկութեան հարցը և ուրիշ է ուսումնարանը, որոշում են այդ ուսուցչին արձակել, չը հասկանալով, որ «ուսումնարանի» շահերը պաշտպանել չէ նշանակում, երբ հոգաբարձութեանը հաւածում են փոքր ի շատէ անկախ վարժապետներին, ցանկանալով ունենալ անպայման հնադանդո մի մեքենայ զարդի մէջ: Այդ պատիւ չէ բերում ոչ հոգաբարձութեանը, և ոչ էլ նոյն իսկ հայ-բողոքական համայնքին:

Հ. Բ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆՇԱՆԱԾՈՐ

Վարդուհան խորհրդակցի վերջնական պատասխանի ժամը երկու օրով յետաձգված էր: Այդ երկու օրով միջոցին տիկին Վարվալէի և խորհրդաւոր Մարտինի յարաբերութիւնները նկատելի կերպով փոխվել էին: Նրանք իրար հետ շատ մտերմացել էին: Միասին վաճառանոց էին դընում, թատրոն, կուրս և այլ տեղեր, կարծես վաղուցվայ ծանօթներ լինէին: Հետաքրքիր էր մանաւանդ լսել նրանց խօսակցութիւնը:

— Եւ դարձանում եմ քրոջս վրա, ասում էր տիկին Վարվալէն, միթէ կարելի է մերժել մի ձեռք պէս մարդու ձեռքը: — Ո՛հ, երանի թէ ես դեռ մի քանի աղջիկ լինէի, որ կարողանայի ձեր սիրտը գրաւել...

Այս տեսակ նախադասութիւններ էին, որ կրկնվում էին յաճախ տիկին Վարվալէի խօսակցութեան մէջ:

— Կարապետ Հայրապետի, ասեց մի անգամ խորհրդաւոր Մարտինի, իր խորհրդակցին, — Ի՞նչ ես ասում, վատ չէ և մեծ քոյրը կարծես, հը:

— Մինչև անգամ, իմ կարծիքով, ասելի դրախտ է, պատասխանեց Կարապետ Հայրապետի: Ես չը գիտեի, թէ նա այդ է: Նա ձեռք համար չստ յարմար է:

— Յարմարը յարմար է, ես էլ այդպէս եմ կարծում, բայց, Կարապետ Հայրապետի, չես իմանում, թէ ինչպէս ուզում եմ կոյս աղջիկ տանել...

Դրանով էլ այդ անգամ վերջացաւ խօսակցութիւնը: Կարապետ Հայրապետի չէր օրից մի նոր մարդ յետևից ընկաւ. իմանալով խորհրդաւոր

զարուստը պիտի լինէր յայտնված: Նամակը չուշացաւ: Գողգոթան ձեռքերով և յուզված սրբոտով նա բացեց նամակը, բացեց, մի ակնթարթի մէջ աչքի անցկացրեց ամբողջ նամակը և ուշաթափ եղաւ, ինչպէս կայծակնահար:

«Սիրելի վարդուհան, գրում էր Պատրիկեանը, հասաւ վերջապէս այն երջանիկ ժամը, երբ յաջողութեամբ ուսումնարանը, ուղում էի թեմայի բացարձակ ղեկի ձեռքը: Բայց անորոշ բարեւոք պատրաստել էր ինձ համար հէնց այդ տարին: Սպասած բոլորէն մի սարսափելի հարուած: Եւ վերջին տարիները մի տեսակ ներքին հիւսիսներով ինձ, որի վրա բողոքովն ուշադրութիւն չէի դարձրել, բայց վերջին օրերս ստիպվեցայ բժշկների խորհրդին դիմել և լսեցի այս անողորմ լիճիւղ: Հոգեւոր հիւսիսը էք անուշ ժելի ցաւով և ամուսնութեամբ ձեռք շտապով դիմելու հրապարակելով: Կարող եմ հասկանալ իմ դրութիւնը: Դուրանից յետոյ: Այժմ, սիրելի իմ, ես չեմ ցանկանայ իմ կարճատե երջանկութեան համար քո ինձ համար պաշտելի կեանքը և բաղդը խորտակել: Գու ազատ ես այսուհետեւ քո ընտրութեան մէջ: Մոռացի ինձ և ընտրիր ուրիշին... Ո՛հ, ինչ ծանր է, ի՞նչ դառն է կեանքը:»

Վարդուհան ուշքի եկաւ, մտածեց և ուղարկեց նրան հետեւեալ պատասխանը: «Գու նոյնպէս ազատ ես... Եւ չեմ ուզում քո մահը... Քո կեանքը գիտես, որ ինձ համար էլ կեանք է: Նա խելագարի էր նմանում այս տողերը գրելիս: Ի՞նչ կը լինի մի մարդու դրութիւնը, երբ յանկարծ խոցվում է նորա սիրտը, խորտակվում են անապատելի կերպով նորա տարիներով փայտացած դեղեցիկ յոյսերը և ոչնչանում են նորա վարդապետի նախաձեռնը: Այս հարուածը դեռ բաւական չէր: Գործնից յետոյ ստացվեցան և մի քանի նամակներ ուրիշներէն, որոնք լի էին լինում Պատրիկեանի կեղտոտութեանը նկարագրութեան:

ՆԱՄԱԿ ԻՊՈԻՏ

Հոկտեմբերի 1-ին

Այս տարի, մայիսին, ինչպես յայտնի է, կարևոր ոչնչացրեց Ստեփանու գաւառում մի քանի գիւղերի ցանքերը. այնուհետև տեղացող յորդաւատ անձրևները քիչ վնաս չը տուին. երբ յունիսի մէջ գիւղացուն հարցնում էին՝ չինչպէս է գրութիւնդ, նա լալով պատասխանում էր, — «է՛մ մի հարցուր, կորած ենք»։ Այժմ, բարեբաղդաբար, գիւղացիներն այնպէս կորած չեն, ինչպէս կարծւում էր և այս այս պատճառով, որ նախկարելի եղաւ բոլոր կարկտանար եղած տեղերը վարել և կորել ցանել կամ «բոստան» անել. այժմ մեծ քանակութեամբ կորելի կայ, որը չքաւոր ընտանիքները գործ են անելու ցորենի տեղը երկրորդ՝ Ստեփանուի անջրդի արտերը բաւական առատ բերք տուցին և լաւ պահպանու մինչև քաղերը։ Գաշտային գիւղացիներից շատերը, մասնաւոր իգիւղացիները, որոնք կորելի ուտել չեն կարող, գնում են լեռները մաքուր ցորեն բերելու։ Ամենամաքուր ցորեն ունեցող գիւղերը սերանք են՝ Գլուխի, Սողանու, Ալեքիւշի, Մուղա և այլն, որ այժմ ցորենի մէկ խաւովը (30 պուդ) ծախվում է 28—30 ռուբլի։ Այսօր թանգ լինելու պատճառն էլ երևան է, որ ցորենը շատ թանգ է, որովհետև մի կողմից վաշխաւուհներն ու ամբարտաւերներն են ժողովում, միւս կողմից երևանցիները չըբում են գիւղերը ցորեն առնելու։ Գիւղացիները արհեստաւորին, վաճառականին իրանց գիւղում տեսնելով «ոտքը պինդ տեղ են գնում» և թէ՛ ցորենն արժէ 25, նրանք 35 ռուբլի են ասում։ Իսկ քաղաքացին ծախս է արել, դնացել, ստիպված պէտք է առնի։ Ստեփանուի ցորենատէրերն էլ լսելով, որ երևանում թանգ է, իրանք էլ թանգ են ծախում։ Մենք կարծում ենք, որ ինչպէս անցեալ տարի, այնպէս էլ այս տարի ցորենի գինը մասամբ կընկնի, որովհետև շատերը համարեն թէ ամբողջ տարվայ պաշարն առել են, իսկ սարքիներին ամբարներն ու հորերը դեռ չեն երևում։

Տեղիս երկուսը դպրոցները բացված և կանոնաւոր դասերն սկսված են. այս երբորդ տարին է, որ նոյն ուսուցչական խումբը անխորտի մընուս է և բոլոր առաջին տարվանից ձեռնարկած գործերը կամաց-կամաց գլուխ են դալիս. ի թիւս միւսների դպրոցի դասարանը փոշու ու ցեղի կեր լինելուց ազատվեցաւ, այսօր քիչ թէ շատ կարգի է ընկած և նրանից օգտւում են թէ՛

ներով։ Նորա յայտնում էին, որ Պատրիկեանը վերջի տարին պարապում էր մի 17 տարեկան հարուստ և որը աղքատ հետ։ Այդ աղքատի սիրահարվում է Պատրիկեանի վրա. նա էլ օգուտ է քաղում դէպքից։ Այժմ էլ պատկերվում այդ օրիորդի հետ, իրանց միամտայ դասակի հետ քաշվել են օրիորդի կալուածական գիւղը։ Օր. Վարդուհին երկամտութեան մէջ տատանվում էր։ Նա դեռ կասկածում էր Պատրիկեանի արարմունքի վրա, բայց օր. Նուբարեանի նամակը վերջ դրեց նրա կասկածանքներին և անակնկալ հարուածին աւելի ոյժ տուեց։ Նա, յայտնելով մի և նոյնը, ինչ որ գրել էին և ուրիշները, աւելացնում էր. «Այդ լիբբը արդէն պատկերված է։ Գիտեմ դու շատ ես յուզվելու և տխրելու, բայց դժգոթութիւն տուր քո բաղդին, որ ազատեց քեզ այդպիսի փչացած արարածի հետ պատկերվուց։ Գուցէ սիրուց աչքերը կուրացած աշխատես նորան արդարացնել քո առաջ, բայց թող զգացմունքների այդ աշխարհը և գործը առողջ խոհականութեանը ենթարկիր։ Այո, նորա արարմունքը սառն ուղեղի դատաստանին ենթարկելի, և նա քո աչքին էլ մի բարոյապէս այլանդակ արարած դուրս կը դայ։ Գիշ իդուր մի խաբիր ու տանջիր։ Նա արժանի է գորանս Գուցէ ասես նրան արդարացնելու համար, թէ նա մնալու է այդ բանում, որովհետև գուցէ նա սիրել է այդ օրիորդին և այդ նոր սէրը յաղթել է հին սիրուն։ Ո՛չ, եթէ նա աշխիւ մարդ լինէր, քեզ չէր խաբի ամբողջ տարին, կը յայտնէր իր նոր սէրը և չէր օգտվի քո փողով։ Նա, ինչպէս ինձ պատմել են, ամբողջ տարին ապրում է եղել այդ օրիորդի տանը նրա հաշվով, իսկ քո ուղարկած փողերը շուսյում է եղել զանազան զուարճանքներում։ Վերջը դու աւելի լաւ կարող ես դատել նրա արարմունքները ու այժման գործերը։ Թորի՛ր, դատիր և ատելութեան ու մոռացութեան տուր այդ հրէշին»։

աշակերտները և թէ նրանց ծնողներից մի մասը։ Մի բան միայն դարմանալի է. առաջ դպրոցը ունէր 3,000—3,500 ռուբլի եկամուտ, այժմ հազար թէ հասնում է 2,200 ռուբլու, այն էլ ինչչաքարանքով է ձեռք բերվում... Գաղտնի փողն ում մօտ որ լինում է, նա աշխատում է կամ տոկոս տալու փոխարէն զեղջիլ դրամադուրը կամ բոլորովին կլանել։ Թէ մէկը և թէ միւսը կատարեալ ամբողջութիւն է. միթէ չը դիտեն որ իրանց մօտի կօպէկներովն է կառավարվում զբարոյը։

Խզիլի եկեղեցու մասին շատ է զրկւել. սրա համար հասարակութիւնը շատ նախադրել է կերել, բայց եկեղեցին դարձեալ նոյնն է մնացել. պատերը խաբուլ, խնամաւ, առաստաղը ծակծակված, անշուք և փոքր։ Անցեալ տարի սեպտեմբերին թեմիս սրբազան առաջնորդը եկաւ այստեղ, եկեղեցաշինութեան համար ժողով կազմեց, ստորագրեցին 3,500 ռ., բայց մինչև այսօր ոչ այդ փողերն են ժողոված և ոչ էլ մի հողացուղութիւն է լինում եկեղեցին նորոգելու։ Դրա պատճառն էլ այն է, որ հասարակութեան մեծամասնութիւնը կուսակցութեան է բաժանված։ Մի օր մէկը պարծնեալով ասում էր. «Իրէյը խաղար մանէթ մարկայի ու կօպիայի փող եմ տվի, տիւ ինչ ես ասելիս։ Աշխատել փող վառնել իր դրացուն աղքատացնելու, նրան կործանելու համար,—ահա մեր խելզներին ամենամեծ քաջութիւնը»։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նոյս և Կայսերական Մեծութիւնն երբ թիֆլիսից ուղևորվեցան դէպի Նինանդաւ և, ինչպէս հաղորդում է վրաց «Իմերիա» լրագրիւրը, հոկտեմբերի 1-ին անցան թէլաւու։ Թէլաւի հասարակութիւնը դիմաւորեց Բարձր Հիւրերին ողևորված «ուրալով», քաղաքը դարձաւ իր զօշակներով և գորգերով։ Նոյն օրը երկիցեան ժամը 6-ին, Նոյս Մեծութիւնները հասան Իրանց սեփական կալուածքը՝ Նինանդաւ։ Յաջորդ օրը, հոկտեմբերի 2-ին, Նոյս Մեծութիւնները գնացին եկեղեցի, ուր խառնված էր մեծ բազմութիւն։ Իրանց կայսրածքից Նոյս Մեծութիւնները գնացին թիֆլիս, որտեղից հոկտեմբերի 5-ից հեռագրում են «Ноб. Одозр.» լրագրին հետեւալը. «Վէսորդից յետոյ Նոյս Մեծութիւնները աջողութեամբ ժամանելին թիֆլիս։ Տեղական աղաքանակութեան բազմաթիւ ներկայացու-

չարուածը խիտաւ էր... Անցել էր երեք տարի։ Օր. Վարդուհին այդ ամբողջ ժամանակը անց էր կայրել գիւղում, աշխատելով մոռանալ անցեալը, ջնջել իր դիմից ու սրտից այն բոլորը, ինչ գրել էր այնտեղ իր անբաղդ սէրը և փոխարինել ուրիշ հոգսերով, ուրիշ մտքերով ու զգացմունքներով։ Բայց այդ նրան շատ թանգ նստեց։ Երկար ժամանակ նրա սիրտը թռչում էր դէպի քաղաք. նրան շատ խորթ էր թւում գիւղը. նրա սիրտը դատարկութիւն էր դրում... Բայց փոքր առ փոքր սովորեց... Հորեղբոր ջանքով և իր ցանկութեամբ բացված օրիորդաց ուսումնարանը դադարեց էր տուել նրանք Նուբարեանի ընդունվել այդ ուսումնարանին, սիրելով իր փոքրիկ աշակերտուհներին և օրն ի բուն նոյա օգտին աշխատելով, նա ուզում էր հեռացնել իր սրտից տարվալի սէրը, փոխարինելով աւելի խաղաղ և մաքուր սիրով դէպի այն փոքրիկ արարածները, որոնք չնորհալուութեան աղօթքներով են յիշում միշտ նրա անունը։ Նա աշխատում էր հետևել օր. Նուբարեանի խորհրդին, այսինքն ստան ուղեղի դատաստանին ենթարկել զգացմունքները։ Գծաւոր աշխատութիւն էր այդ նրա համար, մասնաւոր սկզբի երկու տարիները։ Հէնց նա յիշում էր Պատրիկեանին և աշխատում ուղեղի թիւղաղութեամբ ատելութեամբ երես դարձնել նրանից, յանկարծ հրաժարվում էր նրա՝ սիրտը և սկսում խօսել և խօսում էր նա այնքան մոռնալի, այնքան սրտատուր կերպով։ Սիրտը տալով իսկոյն սկսում էր հոսել նրա երանքներով և վառելով նորա երեակայութիւնը խաղաղեցնում էր նորա խոհական ընդունակութիւնները։ Բայց նա երբևէր ենթարկվում զգացմունքների այդ հոսանքին։ Նա զբաղմունքի բով մէջ աշխատում էր վերջ տալ նրան։ Նոյս այդ վարժութիւնները և ժամանակը վերջա-

ցիւնները ողջունեցին Բարձր Հիւրերին։ Ամբողջ բանակը դարձաւ իր զօշակներով և ծաղիկներով։ Թիֆլիսի փողոցներում դրօսնում է ուրախացած ամբողջը»։

Թիֆլիսից Նոյս Կայսերական Մեծութիւնները պէտք է ուղևորվեն դէպի Բագու։

«ՀԱՅԿԱՅ» լրագիրը հաղորդում է, որ թիֆլիսի Նաւթուղ թաղի, հանգուցեալ տիկին Ն. Ա. Գոնդուլով-Կորսակովայի անունով հիմնված ապաստարանը, սեպտեմբերի 30-ին, այցելելուց յետոյ, Նորին Կայսերական Մեծութիւնը, Թագուհի Կայսրուհին, նուիրեց այդ ապաստարանի օգտին իր սեփական միջոցներից 3,000 ռուբլի։

Նոյն լրագրում կարդում ենք, որ պ. Գարեթ-Վելովին, որը ներկայացրել է Թագաւոր Կայսրին Ռուստավելիի «Վաղրի մորթի» յայտնի պօսեման չըբ կազմով և պ. Մեծաւորիկին, որը նոյն բանաստեղծութեան ուսուցիչ կարճատև թարգմանութիւն է ներկայացրել, Բարձրագոյն շնորհած են աղանախեալ մատանիներ։

Մայրաքաղաքի ուսուցիչ լրագիրներում կարդում ենք «Հիւսիսային գործակալութեան» հետեւեալ հեռագիրը Կ. Պոլսից, սեպտեմբերի 29 (հոկտ. 11). «Արմաշի վանքի վանահայր, Աշըղեան, ընտրված է Կ. Պոլսի հայ-լուսաւորչականների պատրիարք»։

Մեզ գրում են, որ Զանգեզուրի գաւառի Մեղրիի ալօլիսիական մասը մինչև այժմ լի էր ոչխարի և տաւարի գողերով։ Այն ժամանակից երբ այդ մասի ոստիկանապետը նշանակվել է—պ. Պետրոս Աղամալով, գողերը սկսեցին փոքր առ փոքր անհետանալ։ Այժմ, ասում է թղթակիցը, խաղաղ գիւղացին նոր է սկսում դալ, որ ինքն իր տաւարի տէրն է։ Պ. Աղամալով ամեն տեղ, ամեն գիւղերում մտցրեց խիտ կարգ ու կանոն, օրինակելի կարգապահութիւն, որին ապամայ ըսկսեցին ենթարկվել մեր մինչև այժմ անխորթ ու անհող գիւղական տանուտէրերը։ Երբեք չեն կաթելու, ասում է թղթակիցը, այն է միայն, որ պ. Աղամալով երկար տարիներ մնալ իր պաշտօնի մէջ։

Հիւսիսային Մեծութիւնները գնացին թիֆլիս, որտեղից հոկտեմբերի 5-ից հեռագրում են «Ноб. Одозр.» լրագրին հետեւալը. «Վէսորդից յետոյ Նոյս Մեծութիւնները աջողութեամբ ժամանելին թիֆլիս։ Տեղական աղաքանակութեան բազմաթիւ ներկայացու-

չարուածը խիտաւ էր... Անցել էր երեք տարի։ Օր. Վարդուհին այդ ամբողջ ժամանակը անց էր կայրել գիւղում, աշխատելով մոռանալ անցեալը, ջնջել իր դիմից ու սրտից այն բոլորը, ինչ գրել էր այնտեղ իր անբաղդ սէրը և փոխարինել ուրիշ հոգսերով, ուրիշ մտքերով ու զգացմունքներով։ Բայց այդ նրան շատ թանգ նստեց։ Երկար ժամանակ նրա սիրտը թռչում էր դէպի քաղաք. նրան շատ խորթ էր թւում գիւղը. նրա սիրտը դատարկութիւն էր դրում... Բայց փոքր առ փոքր սովորեց... Հորեղբոր ջանքով և իր ցանկութեամբ բացված օրիորդաց ուսումնարանը դադարեց էր տուել նրանք Նուբարեանի ընդունվել այդ ուսումնարանին, սիրելով իր փոքրիկ աշակերտուհներին և օրն ի բուն նոյա օգտին աշխատելով, նա ուզում էր հեռացնել իր սրտից տարվալի սէրը, փոխարինելով աւելի խաղաղ և մաքուր սիրով դէպի այն փոքրիկ արարածները, որոնք չնորհալուութեան աղօթքներով են յիշում միշտ նրա անունը։ Նա աշխատում էր հետևել օր. Նուբարեանի խորհրդին, այսինքն ստան ուղեղի դատաստանին ենթարկել զգացմունքները։ Գծաւոր աշխատութիւն էր այդ նրա համար, մասնաւոր սկզբի երկու տարիները։ Հէնց նա յիշում էր Պատրիկեանին և աշխատում ուղեղի թիւղաղութեամբ ատելութեամբ երես դարձնել նրանից, յանկարծ հրաժարվում էր նրա՝ սիրտը և սկսում խօսել և խօսում էր նա այնքան մոռնալի, այնքան սրտատուր կերպով։ Սիրտը տալով իսկոյն սկսում էր հոսել նրա երանքներով և վառելով նորա երեակայութիւնը խաղաղեցնում էր նորա խոհական ընդունակութիւնները։ Բայց նա երբևէր ենթարկվում զգացմունքների այդ հոսանքին։ Նա զբաղմունքի բով մէջ աշխատում էր վերջ տալ նրան։ Նոյս այդ վարժութիւնները և ժամանակը վերջա-

պէս բաւական հանգստացրին նրա սիրտը... Նրա խոհական աշխարհը աւելի կաղաւթվեցաւ և ոյժ ստացաւ։ Վերջերս նա աւելի ընդունակ էր դարձել սառը կերպով խորհելու և դատելու մէջ։ Երբեք-երբեք խորհրդածութիւնների խաղաղ հոսանքի տակ նա մի տեսակ մոռացութեան մէջ էր ընկնում։ Այդ ժամանակ շուրջը պատող խաւարի միջից երևում էր նրան մի պատկեր, որ հեռու տարածութեան մէջ կարծես մեխված, անհուն և մշտական հանգիստ դէմքով նրան էր նայում։ Ինքն էլ նորան էր նայում հանգիստ սրտով և վրդովում էր, երբ այդ պատկերը կարծես կամաց-կամաց բարձրանում էր և օդի անհունութեան մէջ հալվում։—Ինչ է նա ուզում նրանից, ինչու է նա երևում նրան։ Մի գաղտնիք պիտի լինի այդտեղ։ Օրիորդի սիրտը առաջ վայ նման չէր յուզվում, բայց նրա ամբողջ էութիւնը դրում էր մի տեսակ քաղցրութիւն, մի տեսակ անբացատրելի, հաճելի հանգիստ։

—Ո՛հ, միթէ մինչև այժմ էլ նա չարունակում է սիրել ինձ, բացակայելու էր օրիորդը սիրտի վրէժով։—Այնիւ մարդ, որքան դու ընդունակ ես երջանկացնելու և արժանի երջանիկ լինելու։ Ինչ բաղաւորութիւն և ներդաշնակութիւն կը լինէր քո ընտանիքում։ Այո... բայց աւանդ, արդէն ուշ է... բացակայելու էր նա և հառաչում։ Ինչու էր նա հառաչում և ուժ համար։

Գիշեր էր։ Օր. Վարդուհին, իր սենեակի բաց պատուհանի առաջ նստած, գլուխը ձեռքին կրկնած, կրկին մտածութիւններն անհուն գիրկն էր ընկել։ Ներքեւում աղմկում էր գետնակը։ Վերև արծաթափայլ լուսինը մի խումբ գեղեցիկադիր ամպերի միջով հանդարտ ելնէլներ էր գործում, անդադար փոխելով նրանց գեղեցիկ տեսքը։ Օդի մէջ տիրում էր մի տեսակ հաճելի անորորութիւն։ Զգուշանում և կանաչ մորեխների շվիւղը ու սուրբ մի տեսակ խորհրդաւոր ներդաշնակութիւն էր կազմում այն լուսնեան հետ, որ տի-

միջոցին Արարատեան ամբողջ դաշտում լվեցան ստորերկրեայ օրոտմունքներ և զգալի եղան երկրաշարժի մի քանի հարուածներ, որոնք ընթացում էին հարաւ-արեւելեան կողմից։ Բաղաւորապէս հետեւալ օրերը երկրաշարժը այլ ևս չը կրկնվեց և եղած մի քանի զարկերն էլ մարդկանց ու բնակչութիւններին ոչինչ վնաս չը պատճառեցին»։

Մենք լսում ենք, որ Անդրկովկասեան մասնատականների «չխա» դաւանութեան Դէյլու-ուլ-խաւմը և «սոննի» դաւանութեան մոֆլիս այս օրերս ներկայացան թիֆլիսում հայոց Վեհափառ կաթողիկոսին և յայտնեցին նրան, որ ամեն ջանք գործ դնելու են, որպէս զի Անդրկովկասի հայերն ու թուրքերը իրար մէջ հաշտ ապրեն, և երբէք չը ծագի այդ երկու ազգութիւնների մէջ օր և է երկպառակութիւն։ Մասնատականների այդ երկու հոգևոր պետերը խոստացան կաթողիկոսին, որ թէ իրանք թուրքերին քարոզելու են մզկիթներում հաշտ ապրել հայերի հետ և թէ նոյնը պատուիրելու են իրանց մօլլաներին անուշ լուս։

Պարկաստանից մեր ստացած մասնաւոր նամակներից տեղեկանում ենք, որ Գալթէթի Արամեան դպրոցը շատ վատ է գնում. օրինաւոր ուսուցիչները ստիպված են պաշտօնից հրաժարվել, իսկ թեւուս ուսուցիչները մնում են իրանց պաշտօնում։ Լիւվալ թաղի դպրոցն էլ և ընթերցարանը վերին աստիճանի անկարգ դրութեան մէջ են։ Ոչ ոք դրանց վրա ուշադրութիւն չէ դարձնում։ Թատրօնի հարցն էլ մեռել է։ Նամակագիրը այդքան է միայն լսել, որ նորեկ ուսուցիչները դիտաւորութիւն ունեն մի քանի թատրօնական ներկայացումներ տալ յօղուտ դպրոցների և ընթերցարանի։ Սակայն ինքն նամակագիրը թուրքաւատութեամբ է վերաբերվում դէպի այս լուրը։

Գալթէթից մեզ գրում են, որ վաղուց է Ատրպատականի ազգաբնակչութիւնը տանջվում էր սաստիկ չորային եղանակից, բայց սեպտեմբերի 23-ին վերջապէս անձրև եկաւ. Գալթէթում և նրա շրջակայքում և երկիւրը դեռ չարունակում է ամպամած լինել։

ՇՈՒՇՈՒՅԻ մեզ գրում են հետեւալը. «Շուշու մի վատ սովորութիւն կայ, որին, ինչպէս երեւում է, երբէք վերջ չը պիտի դրվի. դա մասնա-

րել էր չըբկալեցին։ Գեղեցիկ գիշեր էր։ Գիւղական աները իրանց չըբկապտող ծառերով, չըբկապ լեռներն ու անտառները, հեռու տարածվող դաշտերը ու նրանց միջով դալարվող օվաճաղայտ գետակը լուսնի դեղին լուսով ներկված հողմայութիւն էին պատճառում մարդու։ Այս գիւղին տիրող լուսնիւնը խողովելու հեռւից եկող կառքի զննողոցը և շները հաչոցը, Վարդուհին արեց իր ականջները։ Այո, նա չէր խաբվում, այդ կառքի զննողոցը էր Բայց ո՞վ պիտի լինի այդպէս տարածում նրանց գիւղ եկողը։ Նա, հետաքրքրութիւնից զրդված, վերկայաւ և սկսեց նայել առաջին ձգված մեծ ճանապարհին, որի կողքերին կարգով շարված ծառերը քանի գնում աւելի իրար մօտենում էին և վերջապէս միանալով փակում նրա աչքից հեռու տարածութիւնը։ Բայց մօտենում է զննողոցը, ահա պարզ լավում է կատապարհի խաղաղ ձայնը։ Այս և կառքը իր միջի նստած միակ ճանապարհորդով։ Նրանք անցան օրիորդի մօտով։ Նա տեսաւ մինչև անդամ ճանապարհորդի դէմքը... Ո՛հ ցանկալի ցնորք, այդ նա է, նա, որի պատկերը այնքան երեսցել էր նրան։ Միթէ դա յուզված երեսակայութեան պատրանք չէ, միթէ այդ կառքն էլ տեսել չէ։ Բայց ոչ, ահաւասիկ կանգնեց կառքը, ահա ծնեցին նրանց դուռը։ Արդ բաւարարում էր օր. Վարդուհին սիրտը Բորտիքը պատել էր նրան։ Նա ամբողջ մարմնով դողում էր։ Ո՛հ, եթէ նա լինի։ Ո՛հ, Աստուած, ահա լավում է մի ձայն—այդ նրա ձայնն է. նա պիտի լինի։ Օրիորդ Վարդուհին արագ դուրս թուաւ և խելագարի պէս վազեց դէպի եկեղեցի։ Այդ նա էր, նա, որին նա սպասում էր։ Այդ Շիրազեանն էր։—Նա եկել էր Վարդուհին տեսնելու և գուցէ այդքան տարիներից յետոյ կրկին իր բախտը փորձելու...

բար վերադառնալու կայացած ընտանիքների վերջին փոքրիկը Այդ հիւանդութիւնը նրա մէջն է կայանում, որ դրանով հիւանդը կորցնում է մի որոշ առարկայի վրա իր ուշադրութիւնը կենտրոնացնելու ընդունակութիւնը: Այդ օտարոտի հիւանդութեանը ենթակայ են լինում առաւելապէս ուսումնարանական հասակի մանուկները, և քիչ հիւանդութեան պատճառով է առաջ դալիս այդ ցարէ Այդպիսի հիւանդութեան առաջին դէպքը Գիւէ պրօֆէսորը նկատեց մի երեխայի վրա, որը բոլորովին չէր կարողանում քննել շրջանը, այդ պատճառով բոլորովին չէր կարողանում սովորել: Նա մէկ տարուց աւելի սովորում էր ուսումնարանում և այդ բոլոր ժամանակում նա չէր կարողացել իւրացնել այնքանարանի առաջին երեք տարերը: Այդ երեխային քննելուց ետոյ երեքը, որ նրա քիչ ներք կատարելապէս անթափանցելի է, որովհետեւ լինէր ուսուցիչներով, այդ բանն էր, ինչպէս յայտնվեցաւ, երեխայի յաճախ գլխացաւի պատճառը: Օպերացիայի օգնութեամբ ուսուցիչները հեռացնելուց յետոյ, երեխան մէկ շաբաթում իւրացրեց ամբողջ այնքանարանը: Այդպիսի հետեւեցող, պրօֆէսոր Գիւէի ասելով, շատ դարմանքներ է թշուառ երեխային ճանաչողներին և թէ իրան պրօֆէսորին: Միւս դէպքը հետեւեալն էր: Գիւնադիայի աշակերտներից մէկը չէր կարողանում իր ընկերների հետ հաւասար կերպով սովորել միայն մաթեմատիկան: քննութիւնից ետեւ, որ նրա քրթի դրութիւնը անբնական է, և երբ բժշկեցին նրա քիթը, նա սկսեց շատ լաւ սովորել վերոյիշեալ առարկան: Պրօֆէսորը հետեւեալ կերպով է բացատրում այդ նոր հիւանդութիւնը: Այդ հիւանդութիւնը ունենում են յաճախ այն երեխաները, որոնք սովորաբար բաց բերանով են քրնում: Որպէս յայտնի է, զլիշ ուղիղ աւելշատար (լիմֆատիկան) անօթները սերտ կերպով կապված են քիթի ներքի լորձային թաղանթի հետ լիմֆատիկան առանձին անցքերի օգնութեամբ: հենց որ ուսուցիչը ճնշումը կամ մի ուրիշ պատճառ խախտում է լորձային թաղանթի բնական դրոշմութիւնը, դրանով դժուարանում է լիմֆային կանոնաւոր արտադրութիւնը զլիշ ուղիղ անօթներից, որի պատճառով զլիշ ուղիղը ենթարկվում է հիւանդութեան: Այդ դիտելի չորհրդով, ներկայումս կատարելապէս հասկանալի են լորձային հարբուխ ունեցող մարդկանց դանդաղ թէ այդ հիւանդութիւնը ունենալուց ըսկսած իրանց համար մտածելը աւելի դժուարացել է և գլխացաւը համարեալ չէ թողնում ներանց:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՄՆԱՍՏԻ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՕՐԵՍԱ, 5 հոկտեմբերի Գունաց թաղուհին

այսօր ուղևորվեց դէպի Աթէնք «Ամֆիթրիոն» նավով:

ՍԵՎԱՍՏՈՊՈԼ, 5 հոկտեմբերի: Այսօր Սեւաստօպօլի առաջին ուղևորութեան տարեկարծիքը, տեղի կունենայ Ս. Վլադիմիրի եկեղեցու հանդիսաւոր օժոմբ:

ԲԱԳՈՒ, 5 հոկտեմբերի: Նոյա կայսերական Մեծութիւններին դիմաւորելու համար այստեղ հասան գեներալ Կոմարով, գնդապետ Ալիխանով, քառասուն խաներ և թուրքմենների ուրիշ ներկայացուցիչները:

ԱԹԵՆԿ, 5 հոկտեմբերի: Գունաց լրագրիչները յայտնում են, որ Գունաստանը աւելի իրաւունք ունի Մակեդոնիայի վրա, քան թէ Բալգարիան:

ՆԵԱՊՈԼ, 5 հոկտեմբերի: Վիլհելմ կայսրը իտալացոց թագաւորի և պրինցների հետ ներկայ եղաւ Կաստելլամարում «Re Umberto» նաւի ծովը իջնելուն: Հանդէսի ժամանակ տեղի ունեցան աղմկալից համակրական ցոյցեր:

ՓԱՐԻԶ, 5 հոկտեմբերի: Սահմանադրութեան վերաբերութեամբ յանձնաժողովը այժմ քննում է 9 նախագիծ և մտադիր է լսել այդ նախագիծերը կազմողների կարծիքը, սկսած Ֆլօկէից և վերջացնելով գեներալ Բուլանժէով:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 7 հոկտեմբերի: Մեծ իշխան Վլադիմիր Ալեքսանդրովիչ իր ամուսնու և երեխաների հետ միասին երէկ ճանապարհ ընկաւ դէպի արտասահման: Խարիովի ղեկավարեց շարժումը: Գրքերի հրամանատար գեներալ Բաղէցկի Վիլհելմ Վիլհոլմով շրջանի գրքերի հրամանատար է նշանակված:

ԲԵՐԼԻՆ, 7 հոկտեմբերի: 1887 թվի համար հրատարակված պետական հաշիւ կատարումն բարեկաշտով տպագրութիւն ունեցաւ այստեղի բորսայի վրա, ուստաց թղթապարմները ամբողջան:

ՊՐՏՏԱԿ, 7 հոկտեմբերի: Այստեղ ժամանեցին Սերգի և Պապէ Ալեքսանդրովիչ Մեծ իշխանները և Մեծ իշխանուհին: Ելիսալէտա Ֆեօդորովնա:

ՍՕՖԻԱ, 7 հոկտեմբերի: Ֆինանսական դրութիւնը վտանգ է առաջացնում: արդէն երկու ամիս է օֆիցերները ուժիկ չեն ստանում, և միջոց չունենալով պարտքով փող վերցնել, բոլորն էլ դանդաղում են:

Խմբագիր-հրատարակող ԳԻՐԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱԽՈՐ ՀԻՄՆԵՐԱՆՈՑ

(Կուկիա, Վորոնցովի արձանի հանդէպ)
Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր

Ա Ռ Ա Ի Օ Տ Ն Ե Ր Ը

- ՆԱԽԱՍԱՐԳԵԱՆ—9—11 Ժ. վիրաբուժական (ատոմնացաւի), վիներ. և աչքի ց.
- ՐՈՒԿԱՆՎԱԿԻ—10—11 Ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.
- ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ԻՍԱՀԱԿԱՆՆՑ—11¹/₂—12 Ժ. կանանց և երեխայոց ց.
- ԲԵՆԿԵՎԱԿԻ—11—12 Ժ. ականջի, կոկորդի, քիթի ց. և սիֆիլիսի:
- ԱՐՏԵՄԻԵՎ—12—1 Ժ. երեքշաբթի, ուրբաթ և կիրակի կանանց ց.
- ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՆՑ—12—1 Ժ. ներքին և երեխայոց ց. բացի կիրակի:
- ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ
- ԳԱՐՕՄՍԿԻ—4¹/₂—5¹/₂ Ժ. կաշուի ցաւերի և սիֆիլիսի:
- ՆԱԽԱՍԱՐԳԵԱՆ—5¹/₂—6¹/₂ Ժ.
- ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—5¹/₂—6¹/₂ Ժ. ներքին, երեխայոց և ջղային ց. (էլեկտրօտերապիա):
- Հիւանդանոցումն է մահ կ ա բ ա Ր ձ ու չ ի Մ օ ղ ե Ր:
- ՎՃԱՐ—50 Կ: Համախորհրդի (Կոնսիլիումի) համար փոխադարձ համաձայնութեամբ:
- Հիւանդանոցի վերատեսուչ ՆԱԽԱՍԱՐԳԵԱՆ

ԲԵՆԵԴԻԿՏԵԱՆ ԳԵՐԱՊԱՏԻ ՀԱՅՐԵՐԻ ԷԼԻԿՍԻՐԸ

ՍՈՒԼԻԱԿ (GIRONDE) ԱՐԲԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Այդ էլիկիրը հնարել է 1373 թվին փանհայր ՊԵՏՐՈՍ ԲՈՒՐՍՈ:

Այդ էլիկիրը մի քանի կաթիլների ամենօրեայ դործածութիւնը պահպանում է առանցքը փշանալուց, տալիս է նրանց սպիտակութիւն, ամրացնում է լինդը և թարմացնում է բերանը:

Բացի էլիկիրից ԲԵՆԵԴԻԿՏԵԱՆ հայրերը պատրաստում են դարձեալ ԱՏԱՄՆԱՓՕՇԻ և ՊԱՍՏԱ տոտմներ սրբելու համար, որոնք նմանապէս կարելի է ձեռք բերել ամեն փոքրի շատէ նշանաւոր դեղատներում, ինչպէս և դեղատան ապրանքների պահեստներում ու պարֆիւմերական մագազիններում:

ԳԼԻՍԻՈՐ ԱԳԷՏ SEGUIN, BORDEAUX, rue CROIX de SEGUEY, №106.

30—30 (Շ.)

Ցանկանալով հրատարակել հանգուցեալ ինժեներ Պետրոս Պետրոսեանի կազմած և անտիպ մնացած «ՀԱՅԵՐԷՆԻՑ ՌՈՒՍԵՐԷՆ» ԲԱՌԱՐԱՆԸ, որի տպագրութիւնը ահա-գին ծախք է պահանջում, դիմում եմ գլխաւորապէս հանգուցեալի ընկերներին, խնդրելով որ օգնեն ինձ այդ կարեւոր ձեռնարկը բաժանորդագրութեամբ լոյս ընծայելու: Բաժանորդագիրը մինչև լոյս ընծայելը կը լինի 4 ր. իսկ լոյս տեսնելուց յետոյ 6 րուբլի: Բաժանորդ գրվել կարելի է Թիֆլիսում «Կենտրոնական» և «Միքա-յելեան» զրավաձառանոցներում, և ինձ մօտ: Օտարաքաղաքացիները պէտք է դիմեն հետեւեալ հասցեով. Тифлисть. Артемию Петросянь, Михайловская ул. д. № 102.

8. Պետրոսեան 1—3

ԻԳԻԻԻ հայոց եկեռ զարդների զրադարանի վարչութիւնը դիմելով յարգոյ հեղինակներին, թարգմանիչներին և բանասէրներին, խնդրում է նրանց ուշադրել զրադարանին իրանց նոր աշխատութիւններից մի մի օրինակ, որով շատ նպաստած կը լինեն զրամական միջոցներից զուրկ զրադարանին, Հասցէն. Игдырь, Библиотека Арм. ШКОЛЬ.

1—3

Ներկայ տարւոյ վերջերում Թիֆլիսում կը հրատարակվի

„ԴԱՇՆԱԿ“

վերնագրով բանաստեղծութիւնների, երգերի և թատրոնական կոմիկական կուպլետների ժողովածու: Աշխի. թղթի վրա, մաքուր տպագրութեամբ: Բաժանորդ գրվում են կանխապէս Գօրծիլիսի պրօսպեկտի վրա, պ. պ. Գէֆիլիովի և Եւանդուլովի աֆիշաների կոնտորա-յում 40 կօպէկով: Օտարաքաղաքացիք ճանապարհածախսով կուղարկեն 50 կօպէկ հետեւեալ հասցեով. Тифлисть. Василию Камалаянъ, Малая Грязная.

2—4

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

սրանով յայտնում է Թիֆլիսում տրակտիրներ, ուտելիքէն վաճառող դուքաններ և կառքեր կանգնելու յատկացրած բազմա պահոցներին, որ նրանք տրակտիրների «կանոնադրութեան» § 17-ի համաձայն պարտաւոր են հոկտեմբեր ամսվայ ընթացքում, բայց ոչ ուշ քան նոյեմբերի 1-ը, վերցնել վարչութիւնից թոյլ-տուական վկայականներ 1889 թվին յիշեալ տեսակի հիմնարկութիւններ բանալու համար: Հակառակ դէպքում, այն բոլոր հիմնարկութիւնները, որոնց վկայականները վերանորոգված չեն լինի վերոյիշեալ ժամանակամիջոցի ընթացքում, կը փակվեն առաջիկայ տարւոյ յունվարի 1-ից, համաձայն նոյն կանոնադրութեան § 18-ի:

1—1

Բ. ԿԵՕԼԷՐԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՅԱԲՐԻԿԱՅԻ ՊՕՄԱԴՆԵՐ

ՄՕՍԿՎԱՅՈՍ

- 1) Խինայի.
- 2) Ուղեղի.
- 3) Բարդիի, բժշկապետ Շվէյկարտի

արժանի են ամենքի ուշադրութեան, ում թանգ է, պոմաղը դործածելու ժամանակ՝ մաղերի պահպանելը:

Ծախվում է դաւառներում բոլոր նշանաւոր վաճառականների, իսկ Մօսկւայում Բ. Կեօ-լէրի և ընկ. մօտ, Նիկոյսկայա փողոցում:

№ 11. II. К. О. (2—3)

ԱՉՔԱՅԱԻ ունեցողներին ընդունելութիւնը բժիշկ Բէյլի մօտ, ամառվանից յե-տոյ, ՎԵՐԱՆՈՐՈՎԱՍԵ Է: ՆՈՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆ Գրիբաեդովսկի փողոց, տուն Խարազովի, № 3

Ընդունելութիւնը ամեն օր, առաւօտեան 9—10 ժամ:

3—3 (Է. Շ. Տ.)

Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ի

ԱԲԻՍՈՂՈՄ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆՑԻ

ՌՈՒՍԵՐԷՆԻՑ-ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԻՐԻՔ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ

Գինն է 3 րուբլի, ճանապարհի ծախսը գնողի վրա է:

Միանուագ քսանից աւելի գնողին զիջումն կը լինի:

Վաճառվում է ԲԱՅԱՌԱՊԵՍ Իրիկէլի և ընկ. զրավաձառանոցում, Թիֆ-լիս, Գօրծիլիսի Պրօսպեկտ, առաջին Գիմնազիայի հանդէպ:

5—40

ՄԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ

Որ աւարտել է Պետերբուրգի ուսուցչական ինստիտուտում և մի քանի տարի կատարելագործվել է արտասահմանում ՉԱՓԱՌՐ ԳԵՌՎ. ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ Է ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐ ԳԻՄՆԱՉԱՐԱՅԻ, ՐԵԱԼՎԱՆ ԵՒ ԲՈՂՈՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆԵՐԻ՝ ՀԱՍԱՐ: Նա պահանջում է ԳԻՇԵՐՈՒԿՆԵՐ (պանսիօներ և նախընթերցի):

Ցանկացողները թող դիմեն ՏԵՐ-ՅԱԿՈՎԵԱՆՑԻՆ. Тифлисть. Большая Ванская улица, д. № 3.

2—5